

Asia: VN/9627/2026

Hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausuntonne pääasiallinen sisältö

Lausuntonne pääasiallinen sisältö

Rakennusliitto vastustaa työelämätoimikuntien lakkauttamista.

Työelämätoimikunnat ovat keskeinen osa ammatillisen koulutuksen laadunvarmistusta, tutkintojen kehittämistä sekä työelämän ja koulutuksen välistä yhteistyötä. Niiden poistaminen ilman toimivaa korvaavaa rakennetta heikentäisi merkittävästi järjestelmän laatua, työelämlähtöisyyttä ja vaikuttavuutta.

Rakennusliiton näkemyksen mukaan työelämäyhteistyötä tulee vahvistaa, ei purkaa.

Häiriötilanteita ja poikkeusoloja koskevat ehdotukset

Lausuntonne koskien häiriötilanteen määrittelyä

-

Lausuntonne koskien ehdotusta yksityisten koulutuksen järjestäjien varautumisvelvollisuudeksi

-

Lausuntonne koskien ehdotusta oppivelvollisten ensisijaisuudelle poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa

-

Lausuntonne koskien ehdotusta ammatillisesta koulutuksesta annetun lain uudeksi 45 a §:ksi

-

Lausuntonne koskien ehdotusta ammatillisesta koulutuksesta annetun lain uudeksi 52 a §:ksi

-

Lausuntonne koskien ehdotusta ylioppilastutkinnosta annetun lain uudeksi 4 a §:ksi

-

Lausuntonne koskien ehdotusta lukiolain uudeksi 18 a §:ksi

-

Lausuntonne koskien ehdotusta lukiolain 4 §:n muuttamisesta

-

Lausuntonne koskien ehdotusta tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain uudeksi 26 a §:ksi

-

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:ää koskevat muutokset

Lausuntonne koskien lain 8 §:ään ehdotettavia muutoksia

-

Ylioppilastutkinnosta annettuun lakiin ehdotettavat muutokset

Lausuntonne koskien lain 5 a §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Lausuntonne koskien lain 21 §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Lausuntonne koskien lain 22 §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Lausuntonne koskien lain 24 §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Ammatillisen koulutuksen työelämätoimikunnat

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen työelämätoimikuntia koskevia muutosehdotuksia

Rakennusliitto vastustaa työelämätoimikuntien lakkauttamista.

Työelämätoimikunnat ovat keskeinen osa ammatillisen koulutuksen laadunvarmistusta, tutkintojen kehittämistä sekä työelämän ja koulutuksen välistä yhteistyötä. Niiden poistaminen ilman toimivaa korvaavaa rakennetta heikentäisi merkittävästi järjestelmän laatua, työelämälähtöisyyttä ja vaikuttavuutta.

Rakennusliiton näkemyksen mukaan työelämäyhteistyötä tulee vahvistaa, ei purkaa.

Työelämätoimikuntien laaja merkitys

Laadunvalvonta

Työelämätoimikunnat toimivat valtakunnallisina laadunvarmistuselinä erityisesti näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin osalta. Ne seuraavat koulutuksen laatua ja arviointikäytäntöjä, tuottavat valtakunnallista tilannekuvaa tunnistuen puutteita ja välittäen tiedon päätöksentekoon.

Ilman toimikuntia riippumaton, työelämälähtöinen laadun seuranta heikentyy.

Työelämälähtöisyys ja tutkintojen kehittäminen

Työelämätoimikunnat osallistuvat tutkintorakenteen ja tutkinnon perusteiden kehittämiseen tuoden siihen työelämän osapuolten näkemyksen.

Ammatillisen koulutuksen lain mukaan koulutuksen tulee vastata työ- ja elinkeinoelämän tarpeisiin, mikä edellyttää järjestelmällistä yhteistyötä työelämän kanssa. Työelämätoimikunnat ovat tätä varten luotu keskeinen rakenne.

Kolmikantainen yhteistyö

Työelämätoimikunnat kokoavat yhteen työnantajat, työntekijät ja koulutuksen järjestäjät.

Tämä kolmikantainen malli varmistaa eri näkökulmien tasapainoisen huomioimisen ja on suomalaisen ammatillisen koulutuksen vahvuus.

Yhteys työelämään

Kokemukset kansainvälisesti ja kansallisesti osoittavat ammatillisen koulutuksen kukoistavan silloin kun sillä on kiinteät yhteydet työelämän osapuoliin. Kun taas työelämäyhteyksien heikkous on tunnistettu riskiksi koulutuksen vaikuttavuudelle ja työllistymiselle.

Rakennusliitto näkee työelämätoimikuntien olevan keskeinen keino varmistaa, että koulutus vastaa työmarkkinoiden tarpeita ja tukee työllistymistä.

Hallituksen lakiesityksen keskeiset ongelmat

1. Korvaavan järjestelmän puute. Esityksessä työelämätoimikunnat lakkautetaan ilman, että niiden tilalle esitetään toimivaa, rakenteellista vaihtoehtoa. Rakennusliitto näkee muiden työmarkkinaosapuolten tavoin tämän olevan rakenteellinen heikennys ammatillisen koulutuksen ohjaukseen.

2. Vaikutusten puutteellinen arviointi. Esityksessä ei ole kattavasti arvioitu miten työelämätoimikuntien lakkauttaminen vaikuttaa koulutuksen laatuun, osaamisen arvioinnin luotettavuuteen sekä työelämälähtöisyyteen. Rakennusliitto näkee, että laadukas lainvalmistelu pitää aina sisällään kattavan vaikutusten arvioinnin.
3. Työelämän äänen heikentyminen. Rakennusliitto näkee, että ilman virallista rakennetta työelämän osallistuminen ammatillisen koulutuksen kehittämiseen hajautuu ja heikkenee. Tämä on ristiriidassa sekä lainsäädännön tavoitteiden että koulutusjärjestelmän kehittämistarpeiden kanssa.
4. Valmisteluprosessin puutteet. Pidämme ongelmallisena, että keskeisiä työmarkkinatoimijoita ei ole kuultu riittävästi, eikä työelämätoimikunnilta ole pyydetty lausuntoa niiden lakkauttamisesta lakiesitystä valmisteltaessa. Tämä heikentää valmistelun laatua ja hyväksyttävyyttä.
5. OKM:n asettama työryhmä. Esitys on ristiriidassa opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman tuoreen työryhmän kanssa, jonka tehtävänä oli uudistaa työelämäyhteistyötä ammatillisessa koulutuksessa.

Työryhmän johtopäätökset tukevat työelämäyhteistyön vahvistamista korostaen vaikuttamista virallisten rakenteiden kautta.

Työryhmä myös esitti vaihtoehtoja rakennetta: kansallinen neuvottelukunta, alueelliset rakenteet ja asiantuntijamalli, mutta tätä ei ministeriöstä viety lainsäädäntövalmisteluun.

Rakennusliiton mielestä korvaavia malleja, joilla kehitetään työelämän vaikuttavuutta ammatillisessa koulutuksessa, on järkevää valmistella, mutta työelämätoimikuntia ei voida lakkauttaa, ennen kuin toimivampi malli on kehitetty tilalle.

Rakennusliiton johtopäätökset

Rakennusliitto katsoo, että hallituksen esitys heikentää ammatillisen koulutuksen laatua, työelämälähtöisyyttä ja työelämän osallistumista koulutuksen kehittämiseen.

Työelämätoimikunnat eivät ole hallinnollinen yksityiskohta, vaan keskeinen osa ammatillisen koulutuksen laatua ja työelämävastaavuutta. Niiden lakkauttaminen ilman toimivaa vaihtoehtoa on riski koko ammatillisen koulutusjärjestelmän toimivuudelle.

Mielestämme hallituksen esitys heijastuu ammatillisen koulutuksen laadun heikkenemisen myötä negatiivisesti yritysten tuottavuuteen ja työllisyyteen.

Esitys myös murentaa yhteisesti jaetun tavoitteen korkeakoulutettujen määrän selkeästä noususta. Ilman laadukasta ammatillista koulutusta, ja siihen liittyvää työelämän yhteistyötä työelämätoimikuntien kautta, yhä useamman polku toiselta asteelta ammattikorkeakouluun vaikeutuu. Tämä ei ole työelämän tai Suomen edun mukaista.

Rakennusliitto esittää, että:

1. Hallituksen esitys työelämätoimikuntien lakkauttamisesta palautetaan valmisteluun
2. Ennen järjestelmän purkamista valmistellaan korvaava rakenne. Valmistelun pohjana voidaan käyttää OKM:n työryhmän aineistoja
3. Työelämäyhteistyön kolmikantainen perusta turvataan
4. Ammatillisen koulutuksen laadunvarmistus säilytetään riippumattomana ja työelämlähtöisenä
5. Työelämän osallistumista tutkintojen kehittämiseen vahvistetaan

Täsmennykset toisen asteen lukuvuosimaksuja koskeviin säännöksiin

Lausuntonne koskien lukiolain 34 a §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta annettuun lakiin ehdotettava muutos

Lausuntonne koskien lain 3 §:ään ehdotettavaa muutosta

-

Lohikoski Juhani
Rakennusliitto ry - Koulutuspäällikkö